

Brüssel, 15. aprill 2019
(OR. en, de)

Institutsioonidevaheline
dokument:
2016/0280(COD)

7986/19
ADD 1 REV 2

CODEC 814
PI 61
RECH 196
EDUC 183
COMPET 290
AUDIO 54
CULT 59
DIGIT 66
TELECOM 152

I/A-PUNKTI MÄRKUS

Saatja: Nõukogu peasekretariaat
Saaja: Alaliste esindajate komitee / nõukogu

Teema: Eelnõu: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV, milles käsitletakse autoriõigust ja autoriõigusega kaasnevaid õigusi digitaalsel ühtsel turul ning millega muudetakse direktiive 96/9/EÜ ja 2001/29/EÜ
(esimene lugemine)

- Seadusandliku akti vastuvõtmine
- Avaldused

Madalmaade, Luksemburgi, Poola, Itaalia ja Soome ühisavaldus

Käesoleva direktiivi eesmärgid on soodustada siseturu head toimimist ja stimuleerida innovatsiooni, loomingulisust, investeeringuid ja uue sisu tootmist, ühtlasi ka digikeskkonnas. Allakirjutanud toetavad neid eesmärke. Digitehnoloogiad on radikaalselt muutnud sisu tootmise ja levitamise ning sellele juurdepääsu viisi. Õigusraamistik peab neid muutusi kajastama ja suunama.

Meie arvates aga ei aita direktiivi lõplik tekst nimetatud eesmärkide saavutamisele piisavalt kaasa. Me usume, et direktiiv selle praegusel kujul on digitaalse ühtse turu jaoks pigem samm tagasi kui edasi.

Eelkõige avaldame kahetsust, et direktiiviga ei saavutata õiget tasakaalu õiguste omajate kaitse ning ELi kodanike ja ettevõtjate huvide vahel. Seetõttu võib see pigem takistada kui edendada innovatsiooni ning mõjutada negatiivselt Euroopa digitaalse ühtse turu konkurentsivõimet.

Peale selle leiame, et direktiivis puudub õigusselgus ning see tekitab paljude asjaomaste sidusrühmade jaoks õiguskindlusetust ja võib piirata ELi kodanike õiguseid.

Seetõttu ei saa me direktiivi ettepaneku tekstiga nõus olla.

Eesti avaldus

Eesti on alati toetanud direktiivi eesmärki, nimelt veebisisule parema juurdepääsu tagamist, oluliste erandite toimimist digitaalses ja piiriüleses keskkonnas ning turu paremat toimimist autoriõiguse seisukohast.

Siiski leiab Eesti, et direktiivi lõplik tekst ei loo kõigis aspektides piisavat tasakaalu eri huvide vahel.

Lisaks toimusid Eestis hiljuti parlamendivalimised ning meie uus valitsus ja parlament ei ole saanud esitada lõpliku kompromissteksti kohta oma arvamust.

Saksamaa avaldus

1. Saksamaa föderaalvalitsus on nõus kavandatud direktiiviga, milles käsitletakse autoriõigust ja autoriõigusega kaasnevat õigusi digitaalsel ühtsel turul (edaspidi „direktiiv“), selle 13. veebruaril 2019 kolmepoolsel kohtumisel koostatud kompromissversioonis, kuna kõnealuse reformiga tervikuna viiakse igapäevase Euroopa õigusraamistikku kiiresti sisse vajalikud muudatused, näiteks sätted, mis käsitlevad teksti- ja andmekäivet, teoseid, mis ei ole enam kaubanduskäibes, või esitajatele suunatud lepinguõigus.

2. Saksamaa föderaalvalitsus väljendab samal ajal kahetsust, et kokkulepet ei saavutatud kontseptsiooni suhtes, mis puudutab üleslaadimisplatvormide vastutust autoriõigusega kaitstud sisu eest ning mida kõik pooled pidasid võimalikuks laialdaselt toetada. Valitseb laialdane üksmeel, et loomeinimesed peaksid üleslaadimisplatvormide kaudu osalema nende loodud sisu kasutamises. Saksamaa üldsus väljendab aga tõsiseid kahtlusi ja laialdast kriitikat eelkõige direktiivi artiklis 17 sätestatud kohustuse suhtes tagada kaitstud sisu püsiv „mahavõetus“ („*stay down*“) ja selles kontekstis tõenäoliselt kasutatavate algoritmidel põhinevate lahenduste („*üleslaadimisfiltrid*“) suhtes. Euroopa Parlamendis 26. märtsil 2019 toimunud hääletus näitas samuti suurt lõhet toetajate ja kritiseerijate vahel.
3. Meie jõupingutuste keskmes on esitajad, autorid ja lõpetuseks kõik loomeinimesed, kes loomulikult kasutavad uusi vahendeid, mida digitaliseerimine ja ühenduvus loometeoste jaoks pakuvad. Loomulikult ei sea Saksamaa föderaalvalitsus kahtluse alla vajadust kaitsta loometeoseid veebis ja tagada, et loomeinimesed saavad selliste teoste eest asjakohast tasu.
4. Artikli 17 lõike 10 kohaselt on Euroopa Komisjon kohustatud korraldama kõikide asjaomaste huvirühmadega dialooge, et koostada artikli 17 kohaldamiseks suunised. Nimetatud sättes kutsutakse sõnaselgelt üles säilitama tasakaalu põhiõiguste ning võimaluse vahel kasutada üleslaadimisplatvormidel olevat kaitstud sisu seaduslike lubade piires. Seega eeldab Saksamaa föderaalvalitsus, et nimetatud dialoogi peetakse vaimus, millega tagatakse loomineimestele asjakohane tasu, hoitakse igal võimalikul juhul ära üleslaadimisfiltrite kasutamist, tagatakse väljendusvabadus ja kaitstakse kasutajate õigusi. Saksamaa föderaalvalitsus eeldab, et kõnealuse dialoogi käigus lepatakse kokku ühetaolises rakendamises kogu liidus, kuna killustatud rakendamine 27s riiklikus versioonis oleks vastuolus Euroopa digitaalse ühtse turu põhimõtetega. Lähtudes sellest avaldusest osaleb Saksamaa föderaalvalitsus kõnealuses dialoogis.

5. Kui sellega seoses tehnilisi lahendusi üldse kasutada, siis tuleb järgida isikuandmete kaitse üldmääruses sätestatud andmekaitseenõudeid ning Euroopa Liit peaks soodustama avatud liidestega avatud lähtekoodiga tehnoloogiate arendamist. Avatud lähtekoodiga tarkvara tagab läbipaistvuse, avatud rakendusliideseid aga koostalitlusvõime ja standardimise. Nii saab ära hoida selle, et juhtivad platvormid konsolideerivad oma väljakujunenud filtreerimistehnoloogia abil veelgi rohkem oma turuvõimu. Samal ajal peab Euroopa Liit töötama välja kontseptsioonid, kuidas võidelda juhtivate platvormide käes oleva *de facto* autoriõiguse registriga avalike ja läbipaistvate teavitamismenetluste teel.
6. Kõigepealt tuleb käsitleda ja selgitada direktiivi artikli 2 punktis 6 sätestatud nõudeid, kuna normid on suunatud üksnes turul juhtivatele platvormidele, kes teevad kättesaadavaks suurel hulgal autoriõigusega kaitstud sisu ja kelle äritegevus põhineb sellisel taval, st sellised teenused nagu Youtube või Facebook. Samal ajal oleme selgel seisukohal, et sellised teenused nagu Wikipedia, ülikoolide teabehoidlad, blogid ja foorumid, tarkvaraplatvormid (näiteks Github), loometööstusega mitte mingil moel seotud erihuvi-pakkumised, sõnumiedastusteenused (näiteks WhatsApp), müügiportaalid või pilveteenused ei ole platvormid artikli 17 tähenduses. Lisaks tagame me erandi ettenägemise idufirmadele.
7. Samuti on selge, et üleslaadimisplatvormid peaksid kodanikuühiskonnale ka edaspidi olema tasuta ja tsenseerimata sidekanalina kättesaadavad. Artikli 17 lõigetes 7 ja 8 on sellega seoses sätestatud, et üleslaadimisplatvormide jaoks mõeldud kaitsemeetmed ei tohiks takistada kaitstud sisu lubatud kasutamist. Oleme sellele eriti pühendunud, kuna üleslaadimisplatvormid on ka hüppelauaks loomeinimestele, võimaldades neil jõuda ülemaailmse publikuni ilma väljaandjata või kaubamärgita.

8. Eesmärk peab olema „üleslaadimisfiltri“ suures osas üleliigseks muutmine. Igasugune „*stay down*“ mehhanism („üleslaadimisfilter“) peab olema kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega. Eelkõige tuleks kaaluda menetlustagatise, näiteks juhul, kui kasutajad teatavad, et nad laadivad seaduslikult üles kolmanda isiku sisu. Sellistel juhtudel ei võiks lubada automaatset kustutamist, vaid seda võiks teha alles siis, kui inimesed on sisu kontrollinud. Samal ajal tuleks piisavalt tõendada mahavõetava sisu omandiõigust, välja arvatud juhul, kui teave on pärit usaldusväärselt teavitajalt („*trusted flagger*“). Platvormid peavad igal juhul tagama hõlpsa juurdepääsu kaebuste lahendamise mehhanismile, mis võimaldab vaidlusjuhtumeid tõhusalt ja võimalikult kiiresti lahendada.
9. Samuti on lubatud tasuta kasutada üleslaadimisplatvormidel olevat kaitstud sisu näiteks kriitikaks ja arvustuseks või karikatuurideks, paroodiateks ja pastiššideks või „tsiteerimistõkke“ kontekstis, kuna õiguste omaja ei kannu mingit olulist majanduslikku kahju. Muul eesmärgil kasutamiseks peaksid platvormid saama litsentsid, kui need on kättesaadavad õiglase hinna eest ja suhteliselt kergesti. Urime, kuidas saab tagada loomeinimestele õiglase osa sellistest litsentsidest saadavast tulust otseste tasunõuete kaudu, isegi neil juhtudel, kui ainuõigused kuuluvad kaubamärgi omanikule, väljaandjale või tootjale. Samuti tuleb tagada, et kasutajate poolt üleslaadimisplatvormidel kättesaadavaks tehtud uus loomesisu saab asjakohaselt tasustatud, kui seda kasutatakse ärilisel eesmärgil. Eelkõige peaksid loomeinimesed ise saama osa tulust, mis saadakse üleslaadimisplatvormide kasutamisest poliitilistel põhjustel.

10. Artikli 17 eesmärk on muuta rahaks üleslaadimisplatvormidel oleva kaitstud sisu kasutamine ning tagada sisu autorite ja esitajate piisav ja õiglane tasustamine. Saksamaa föderaalvalitsus jagab seda eesmärki. Euroopa kompromissettepanekus on litsentsimine selle saavutamiseks valitud vahend. Selleks et üleslaadimisplatvormid täidaksid oma kohustusi, on artikli 17 lõikes 4 sätestatud, et nad peavad tegema „suurimaid võimalikke pingutusi, et luba saada“. Sellel on kõnealuse sätte rakendamiseks otsustav tähtsus. Tuleb leida toimivad lahendused lubade saamiseks. Ehkki ühelt poolt ei saa platvormidelt nõuda praktiliselt ebamõistlike lahenduste kasutamist, tuleb teiselt poolt tagada, et litsentside saamise pingutustega kaasneks ka õiglase tasu pakkumine.
11. Selleks et lahendada küsimus, kuidas sõlmida litsentse võimalikult palju kogu üleslaadimisplatvormidel oleva sisu puhul, näeb autoriõigus lisaks „tavapärasele“ individuaalsele litsentsimisele ette mitmeid muid mehhanisme (näiteks erandid ja piirangud, mis võivad olla kombineeritud tasunõuetega; võimalus muuta ainuõigused ümber tasunõueteks; kohustus sõlmida lepinguid mõistlikel tingimustel ning loomeinimeste ühingute, näiteks kollektiivse esindamise organisatsioonide osalemine).
12. Föderaalvalitsus vaatab läbi lõik need mudelid. Kui rakendamine peaks põhjustama väljendusvabaduse piiramise või kui eespool toodud suunised peaksid põrkuma takistustega ELi õiguses, teeb föderaalvalitsus tööd selle tagamiseks, et ELi autoriõiguse normides tuvastatud puudujäägid kõrvaldataks.